

Referanser:

Arkivsak: 22/03901-5

Saksdokumenter:

Ordninger for nøddåp, bokmål og nynorsk
Alminnelige bestemmelser for dåp, bokmål

Oppdatering av ordningene for nøddåp

Sammendrag

Kirkerådet og Bispemøtet vedtok i 2023 liturgisak for sakramentsforvaltning utenfor hovedgudstjenesten. (KR 65/23, BM 35/23). Liturgisaken innebar en oppdatering av ordningene for nøddåp, stadfestelse av nøddåp og soknebud, samt utarbeidelse av ordninger for nattverdbønner til bruk utenfor hovedgudstjenesten og dåp og konfirmasjon i særskilte situasjoner.

I denne saken blir det redegjort for forslag til de liturgiske ordningene Ordning for nøddåp, Kort ordning for nøddåp og Stadfestelse av dåp. Før redegjørelsen diskuteres betegnelsen nøddåp og til slutt i fremstillingen pekes det på ulike måter å behandle ordningene videre.

Forslag til vedtak

Kirkerådet vedtar de liturgiske ordningene Ordning for nøddåp, Kort ordning for nøddåp og Stadfestelse av dåp slik de nå foreligger.

Kirkemøtet 2027 orienteres om vedtaket.

Saksorientering

Bakgrunn

Kirkerådet og Bispemøtet vedtok i 2023 liturgisak for sakramentsforvaltning utenfor hovedgudstjenesten (KR 65/23, BM 35/23). Liturgisaken innebar en oppdatering av ordningene for nøddåp, stadfestelse av nøddåp og soknebud, samt utarbeidelse av

ordninger for nattverdbønner til bruk utenfor hovedgudstjenesten og dåp og konfirmasjon i særskilte situasjoner. Begge vedtakene bad også om en vurdering av om andre ord enn «nøddåp» bør betegne den aktuelle dåpshandlingen.

Igangsettingsvedtakene både i Kirkerådet og Bispemøtet presiserer at ordningene for nøddåp og stadfesting av nøddåp skal behandles etter kapittel 2 i [Regler for saksbehandling i liturgisaker](#).

Nemnd for gudstjenesteliv har utredet forslag til ordninger for nøddåp og stadfestelse av nøddåp (NFG 8/24). Nemndas forslag er behandlet i Bispemøtet (BM 32/24) og oversendes med dette til Kirkerådet for vedtak.

Bispemøtet bad om at Alminnelige bestemmelser for dåp følger den videre behandling av saken. Bestemmelsene er vedlagt denne saken.

Denne saken diskuterer først betegnelsen nøddåp, før de oppdaterte forslagene til ordninger for nøddåp og stadfestelse av dåp presenteres. Til slutt tematiseres hvilket kapittel ordningene skal behandles etter.

Betegnelsen nøddåp

Nemnd for gudstjenesteliv drøftet bruken av ordet nøddåp i sin behandling av ordningene. I samtalen ble det anført at dåp i Den norske kirke gir medlemskap og fellesskap – uansett prefiks. «Krisedåp» er ikke et godt ord.

Spørsmålet om ordet «nøddåp» er reist fordi det kan ligge en forståelse der om at barnet nå «reddes». Dette er ikke slik kirken tenker om Guds omsorg for udøpte.

Når vi bruke ordet «nød» handler det ikke om å frelse barn fra fortapelsen. En slik forståelse av dåpen som nødvendig for Guds frelse er knyttet til en tung arv kirken bærer på: En tung arv der mennesker har påtatt seg å ha kontroll på hvem Gud slipper inn i sitt rike og ikke. Slik er det ikke. Gud har knyttet løfter til dåpen, men kirken kan ikke formidle at Gud er bundet av dåpen.

Den faktiske nøden ligger hos foreldre som er i en nødsituasjon, eller f.eks. hos soldater i nød i krigssituasjoner.

Nemnden konkluderer sin drøfting med at begrepet «nøddåp» er godt innarbeidet og vil opprettholde bruken av ordet. Bispemøtet hadde ikke noen læremessige innvendinger mot dette (BM 32/24).

Ordninger for nøddåp og stadfestelse av nøddåp

I forlengelsen av gudstjenestereformen er det behov for å justere enkelte mindre liturgiske ordninger slik at disse samsvarer med hovedgudstjenestens ordlyd, innhold og teologi. I denne saken handler det nå om ordning for nøddåp.

Det er tre vedtatte ordninger knyttet til nøddåp. Det er «Ordning for Nøddåp», «Kort ordning for nøddåp» og «Stadfestelse av nøddåp». I forslaget som ligger ved i denne saken, er disse tre ordningene oppdatert i tråd med ordningen for dåp, slik den ble vedtatt av Kirkemøtet i 2017 (KM 05/17) og ordning for hovedgudstjenesten (KM 05/19). I det følgende blir ordningene gjennomgått mer detaljert.

Ordning for nøddåp

Endringene som er gjort i denne ordningen er lik både for barn og voksne.

Ledd 1 Mottakelse

I dette punktet er det gjort to endringer.

- I tråd med hovedordningen fra 2017 er det åpnet for muligheten for å legge til «Vår skaper, frigjør og livgiver» som del av den trinitariske hilsenen.
- Innledningsordene om dåpen er omformulert fra en bønn til en hilsen i tråd med hovedordningen fra 2017.

Ledd 2 Dåpshandlingen

Også i dette leddet er det to endringer:

- Det å nevne navnet på dåpskandidaten er flyttet fra korstegningen til overøselsen av vann. Dette er i tråd med hovedordningen fra 2017.
- De tre setningene som sies med hånden på kandidatens hode er oppdatert i tråd med hovedordningen fra 2017

Ledd 3 Bønn

Fadervår er oppdatert til 2011-versjonen.

Kort ordning for nøddåp

Endringene som er gjort i denne ordningen er lik både for barn og voksne.

Ledd 1 Mottakelse

Den innledende bønningen er endret fra «Herre Jesus, ta imot dette barnet/NN» til «Treenige Gud, vi ber deg; ta imot dette barnet/NN». Endringen er begrunnet i å tydeliggjøre det trinitariske ved den kristne dåpen. Vi døper i Faderens, Sønnens og Den hellige ånds navn. Den foreslått setningen tydeliggjør også at det er bønn.

Ledd 2 Dåpshandlingen

Det er ikke gjort endringer i dette leddet.

Ledd 3 Bønn

Fadervår er oppdatert til 2011-versjonen.

Stadfestelse av dåp

Denne ordningen foreslås betegnet som stadfestelse av dåp. Erfaring fra de senere årene tilsier at det er flere enn nøddøpte som ønsker en stadfestelse av dåpen. Dette kan f.eks. handle om hjemmedåp i samiske områder, nye medlemmer som allerede er døpt og lignende.

Ledd 1 Mottakelse

Dette punktet er oppdatert i tråd med hovedordningen fra 2017 og Bibelselskapets oversettelse fra 2024.

Ledd 2 Dåpssalme

Det er ikke gjort endringer i dette leddet.

Ledd 3 Dåpsbefalingen

Oppdatert til Bibelselskapets oversettelse fra 2024.

Ledd 4 Fadderansvaret

Oppdatert i tråd med hovedordningen fra 2017.

Ledd 5 Forsakelsen og troen

Det er ikke gjort endringer i dette leddet.

Ledd 6 Stadfestelsen

Dette punktet er oppdatert i tråd med hovedordningen fra 2017 og Bibelselskapets oversettelse fra 2024.

Ut over dette er det lagt til ett spørsmål ved stadfestelse av dåp av større barn, unge eller voksne. Det er spørsmålet om den dømte vil leve i den kristne forsakelse og tro. Ved stadfestelse av dåp av barn får foreldrene tilsvarende spørsmål. Det er ikke noe i forarbeidene til liturgien av 1991 som sier noe om hvorfor dette ble utelatt for voksne den gangen.

Ledd 7 Bønn og lovprisning

Tekstene i dette punktet er oppdatert i tråd med hovedordningen fra 2017 og Bibelselskapets oversettelse fra 2024.

Sammenfatning

Alle de tre ordningene i forslaget, Ordning for nøddåp, Kort ordning for nøddåp og Stadfestelse av nøddåp er oppdatert i tråd med hovedordningen for dåp som ble vedtatt i 2017 og Bibelselskapets bibeloversettelse fra 2024.

Ut over dette er det tre endringer:

- Den innledende omtalen av Gud er i den korte ordningen gjort til en trinitarisk hilsen.
- Navnet på ordningen for stadfestelse foreslås å være Stadfestelse av dåp, istedenfor Stadfestelse av nøddåp.
- Spørsmålet om å leve i den kristne forsakelse og tro stilles også voksne som stadfester dåpen.

Videre saksbehandling og høring

Vedtakene om igangsetting av denne liturgisaken ber om at ordningene for dåp følger kapittel to i regler for saksbehandling i liturgisaker. Begrunnelsen er at

ordningene for dåp er kirkens hovedliturgier, og kirkens hovedliturgier skal følge kapittel to i saksbehandlingsreglene.

De forslagene som er utarbeidet for nøddåp tar utgangspunkt i og ligger tett opptil de ordninger for dåp som er vedtatt av Kirkemøtet (KM 5/17). Slik er det mulig å forstå de forslåtte ordningene som tilpasninger av allerede vedtatte hovedliturgier, ikke nye ordninger for dåp (jf. reglenes § 1). En slik forståelse av Reglene for saksbehandling i liturgisaker, ligger til grunn for Bispemøtets vurdering om å behandle dåp og konfirmasjon i særskilte situasjoner etter kapittel 3 (BM 22/25, punkt 3). Bispemøtets anbefaling har ifølge reglene for saksbehandling stor vekt i slike saker (§ 2 og § 7).

Saksbehandling etter kapittel 3

Dersom Kirkerådet mener at det i denne saken ikke er snakk om hovedliturgier for dåp (jf. BM 22/25 punkt 3), kan rådet vedta ordningene uten høring (§ 10).

Saksbehandling etter kapittel 2

Dersom Kirkerådet mener ordningene for nøddåp bør følge kapittel to i saksbehandling for liturgisaker, kan rådet sende ordningene på høring. En slik høring kan også inneholde spørsmål om bruken av betegnelsen «nøddåp».

Sekretariatets anbefaling

Sekretariatet mener det er grunn til å stille spørsmål ved om det også i tilfellet med nøddåp og stadfestelse av nøddåp er snakk om å vedta en ny liturgi for dåp. Endringene som foreslås i ordningene for nøddåp kan i stedet forstås som mindre liturgiske oppdateringer i tråd med allerede vedtatte hovedordninger for dåp.

Sekretariatet anbefaler å forstå oppdateringene av ordningene for nøddåp på samme måte som ordningene for dåp og konfirmasjon i særskilte situasjoner og å ikke sende ordningene på høring. Ordningene kan da tas i bruk slik de nå foreligger.

Økonomiske/administrative konsekvenser

De økonomiske og administrative konsekvensene for denne saken er i stor grad avhengig av om Kirkerådet sender ordningene på høring eller ikke. En høring er mer ressurskrevende enn å publisere ordningene og ta dem i bruk etter behandling i Bispemøtet.

Det anbefales å ikke trykke opp ordningene for nøddåp og stadfestelse av dåp, men i første omgang publisere dem på kirken.no/liturgi, før de innarbeides i det digitale verktøyet for liturgiske ordninger som er under utvikling.